

HET BIETENJAAR 2014

Areaal

In 2014 bedroeg het suikerbietenareaal 75.591 hectare. Dit is ruim 2.000 hectare meer dan in 2013.

Bodemstructuur

De winter van 2013/2014 was opvallend, omdat het eigenlijk niet gevoren heeft. Hierdoor was op kleihoudende gronden de structuur van de bodem in het voorjaar slecht. Daarnaast droogde de grond in het voorjaar snel waardoor het onderin nog nat was en bovenop erg hard. Met veel moeite/bewerkingen moest een zaaibed gemaakt worden. 'Zaaien in een grindbak' was een veel gehoorde opmerking, zie figuur 1.

Figuur 1. Op kleihoudende gronden kostte het in 2014 veel moeite om een goed zaaibed te maken.

Rassenkeuze en zaadsoorten

Het gebruik van speciaal pillenzaad nam in 2014 met drie procentpunt toe tot 82%. Het aandeel van bieten-cystealtjesresistente rassen steeg sterk, van 22% in 2013 naar 29% in 2014 en dat van de rhizoctoniaresistente rassen bleef gelijk op 24%. De bijdrage van nieuwe rassen bedroeg 30%. Het meest gezaaide ras (21%) was voor de derde maal op rij het rhizoctoniaresistente ras Isabella KWS, vooral doordat er weinig rassen in die categorie beschikbaar zijn.

Zaaien

Half maart kwam het zaaien snel op gang en begin april was het meeste al gezaaid, bleek uit cijfers van de Agrarische Dienst van Suiker Unie. De gemiddelde zaaidatum in Nederland was 26 maart, vroeger dan normaal.

Opkomst en beginontwikkeling

Doordat er regelmatig een buitje regen viel bleven grote problemen met opkomst uit, ondanks de slechte bodemstructuur. De maanden maart en april waren erg warm voor de tijd van het jaar (zie figuur 4), wat gunstig was voor de groei van de suikerbieten.

Hierdoor en door de vroege zaaidatum was de groeipuntsdatum vroeg: 8 juni. In 2013 was die 25 juni, maar toen was het erg laat.

In 2014 is 563 hectare suikerbieten overgezaaid. Dit ligt redelijk rond het gemiddelde.

De belangrijkste reden voor overzaai was emelenschade (221 ha), gevolgd door verstuing (100 ha). Korst, spuitfouten en muizen hadden alle drie met ruim 50 hectare ook een flink aandeel in de redenen voor overzaai.

Onkruidbeheersing

De onkruidbestrijding moest door de snelle groei op veel percelen ook in korte tijd gebeuren. Op de meeste plaatsen viel regelmatig een buitje waardoor de onkruidbestrijdingsmiddelen dit jaar goed hun werk hebben gedaan. Op diverse percelen met weinig loof kwam late veronkruiding voor.

Aardappelopslag

Door de zachte winter van 2013/2014 kwam in 2014 veel aardappelopslag voor, soms extreem, zie figuur 2. Op diverse percelen was er handmatig geen beginnen aan en werden werktuigen voor aardappelopslagbestrijding ingezet.

Figuur 2. Aardappelopslag was in 2014 een groot probleem.

Onkruidbieten en schieters

Er werd in 2014 vroeg gezaaid, maar het voorjaar was warmer dan gemiddeld. Er waren weinig dagen waarop de vernalisatie werd gestimuleerd. Dit resulteerde in weinig schieters in 2014. Onkruidbieten blijven op diverse percelen een probleem. Het blijft zeer belangrijk om schieters weg te halen voordat het zaad kan afrijpen, om onkruidbieten in de toekomst te voorkomen.

Ziekten en plagen

In deze paragraaf volgt een overzicht van opvallende problemen in 2014.

Muizen

Er is in 2014 52 hectare bieten overgezaaid als gevolg van schade veroorzaakt door bos- en veldmuizen. Dit was meer dan in 2013, maar vergelijkbaar met 2012. Op tijd alternatief voer aanbieden blijft het advies.

Emelten

In 2014 was emeltenschade de grootste reden van overzaai. Maar liefst 221 hectare moesten hierdoor worden overgezaaid. Helaas waren hier in het voorjaar van 2014 geen goede maatregelen tegen te nemen. In de loop van 2014 werd Vydate 10G toegelaten, tegen emelten in suikerbieten. Dit kwam te laat voor seizoen 2014, maar biedt wel mogelijkheden voor 2015. Dit middel dient tijdens het zaaien in de zaaivoor in een dosering van 15 kg per hectare te worden toegepast. Bij zware druk van emelten kunnen er ook dan nog planten wegvallen en dus blijft het advies om aanvullende maatregelen te nemen, zoals kiezen voor speciaal pillenzaad en gras als voorvrucht van de bieten te vermijden.

pH

Al vele jaren schrijven we hierover maar helaas was ook in 2014 te lage pH wederom een item in de bietenteelt. Er waren toch weer veel inzendingen bij diagnostiek waar het bietengewas slecht groeide door een te lage pH. Waarden beneden de 4,5 waren geen uitzondering.

Gebreksziekten

Vanaf omstreeks half juni kwam op diverse percelen kalkrijke zavel- en kleigrond mangaangebrek voor. Ook magnesiumgebrek was hier en daar zichtbaar, zowel op lichte grond als op zavel- en kleigrond. Kaligebreksverschijnselen waren op sommige percelen zandgrond zichtbaar. Vanaf eind juli kregen bieten op diverse percelen zand- en lössgrond te maken met boriumgebrek.

Stuifschade

In 2014 is door de staatssecretaris van Economische Zaken een tijdelijke vrijstellingsregeling stuifbestrijding 2014 openbaar gemaakt in de Staatscourant. Van 2 april tot 1 juni mocht rundveedrijfmest tegen stuiven worden toegediend in het veenkoloniaalgebied en op Texel. In totaal werd 100 hectare suikerbieten overgezaaid als gevolg van stuifschade.

Hagelschade

Pleksgewijs vielen fikse hagelbuien, maar gemiddeld over Nederland viel dat mee. Er is in Groningen 6,5 hectare om die reden overgezaaid.

Herbicidenschades

In 2014 kwam een aantal meldingen van herbicideschade in suikerbieten binnen. Vooral door

het niet goed reinigen van de spuitapparatuur en door verwisseling van middelen (toepassen niet-bieten-middel).

Wateroverlast/tekort

De hoeveelheid regen was zeer wisselend per regio. In de ene regio lagen de bietenzaden een maand droog en in andere regio's moest er overgezaaid worden door de extreme neerslag, dit laatste met name in Zuidoost Drenthe en Overijssel. De discussie ontstond of deze bieten extra stikstof nodig hadden om ze op gang te helpen omdat er wellicht stikstof was uitgespoeld. In dit kader is een proefveld aangelegd. Meer hierover in project 04-18.

Later in het seizoen wisselden de neerslaghoeveelheden enorm. Vooral op de lichte gronden kregen de bieten regionaal last van droogte en werd er ook beregend.

Bietenvlieg

Half mei kwamen de eerste meldingen van mineergangen van de bietenvlieg in suikerbietenplanten binnen. Op sommige percelen was het speciaal pillenzaad toen inmiddels al uitgewerkt en konden de larven van de bietenvlieg niet meer aangepakt worden. Zover bekend werd de drempel waarbij schade kan ontstaan niet overschreden.

Loopkever

Opvallend dit jaar waren de meldingen van aantastingen door de loopkever. Deze komt normaal sporadisch voor, maar nu kwamen bij diagnostiek diverse monsters binnen met schade door de loopkever. Lees meer hierover in project 07-03.

Rupsen

Er waren dit jaar erg weinig meldingen van rupsen. Een biet kan in juli 30% van haar blad missen, voordat er schade optreedt. Deze schadedrempel werd, zover bekend, slechts op een perceel bereikt (zie project 07-03).

Aaltjes

In 2014 waren er weer percelen met slecht groeiende bieten door bietencysteaaaltjes. Ook over partieel resistente rassen kregen we de melding dat ze niet wilden groeien. Na onderzoek bleek het hier te gaan om zeer hoge besmettingen. Dan krijgen ook zulke rassen problemen. Een bedrijfsbrede aanpak blijft van belang. In juni kwamen bij diagnostiek diverse bieten binnen met wortelknobbelaaltjes. Het was daarnaast een jaar waarin regelmatig schade door trichodorida voorkwam.

Rhizoctonia

Het totale aandeel rhizoctoniaresistente rassen was landelijk 24%. Toch kwam er op een enkel perceel met een rhizoctoniaresistent ras wortelrot door rhizoctonia voor en moesten de bieten voor levering uitgezocht worden.

Preventieve maatregelen, zoals het op orde houden van de bodemstructuur (inclusief pH) en een goede gewasrotatie blijven belangrijk.

Bladschimmels

In mei 2014 kreeg de suikerbietensector meer mogelijkheden in bladschimmelbestrijding. De wederzijdse erkenning van Retengo Plust zorgde voor een waardevolle aanvulling op het bestaande middelenpakket en dan met name voor stemphylium. De eerste bladschimmel die dit jaar in Nederland optrad, was stemphylium. Op 20 juni ging de eerste waarschuwing hiervoor uit naar Oost-Brabant en Noordelijk dal/veengebied. De eerste waarschuwing voor bladschimmels was drie weken eerder dan in 2013. Op 24 juni ging de eerste bladschimmelwaarschuwing voor cercospora (en stemphylium) uit naar Flevoland. De druk van bladschimmels (cercospora, ramularia, roest en meeldauw) was dit jaar door de lange, warme herfst groot. Op diverse percelen waren aan het eind van de herfst flinke cercosporahaardjes te zien. Stemphylium werd in alle regio's gevonden. Meer over bladschimmels is te lezen bij de projecten 12-12 en 12-14.

Aphanomyces

Vanaf begin juli kwamen bij diagnostiek een aantal monsters binnen met wortelrot door aphanomyces. Deze monsters waren allen afkomstig van zand- en dalgrond. Dit verschijnsel was voorgaande jaren niet vaak waargenomen. Mogelijk dat de regenval en zuurstofgebrek een rol speelden.

Phoma

Phoma kan kiemplantwegval, bladvlekken en kop- en wortelrot veroorzaken. Vanaf oktober zijn diverse monsters binnen gekomen bij diagnostiek met kop- en wortelrot door phoma. Zie ook project 07-03.

Rhizomanie

De rhizomanieresistentiedoorbrekende varianten (AYPR en anderen) hebben zich ook in 2014 weer verder uitgebreid. Ook in het Zuidwesten is het regelmatig gevonden. Soms met zwakke expressie van symptomen. De aanvullende resistentie in rassen die dit jaar op de rassenlijst zijn gekomen is dan ook een welkome aanvulling voor de telers die met resistentiedoorbrekende varianten van het rhizomanievirus te maken krijgen. Meer informatie hierover is te lezen in project 11-09.

Groeiverloop

De bieten werden vroeg gezaaid. Door de slechte bodemstructuur ging dat, met name op kleigronden, niet overal perfect. Daarna was het een mooi voorjaar met op tijd een buitje, waardoor de start toch nog goed was.

Vanaf de groeipuntsdatum waren er in totaal meer zonuren dan gemiddeld en regende het op tijd. In de herfst viel er juist wat minder regen dan normaal. Half augustus voorspelde het groeimodel van Suiker Unie een topopbrengst van 15,1 ton per hectare. Hierna schommelde de opbrengstverwachting van Suiker Unie rond de 15 ton en uiteindelijk werd er een gemiddelde opbrengst gerealiseerd van 15,1 ton suiker per hectare met een suikergehalte van 16,7% en 8,8% grondtarra.

Oogst

De herfst van 2014 was droger dan gemiddeld. De hele campagne was het mogelijk om de goede rooiomstandigheden uit te kiezen. Er werd over het algemeen op tijd en onder goede omstandigheden geoogst. Zie figuur 3 voor het rooiverloop.

Bewaring

De herfst van 2014 was uitzonderlijk zacht, droog en zonnig. Gunstig hierbij was dat de bieten over het algemeen onder prima omstandigheden en met weinig tarra geroooid konden worden. Minder gunstig was dat de bieten relatief warm de hoop ingingen, waardoor de bewaartemperaturen vaak boven de 10°C lagen, wat meer suikerverlies tot gevolg had. Rond 5 december hadden diverse regio's in Nederland te maken met enkele nachten lichte nachtvorst. Tussen 27 en 30 december had vrijwel heel Nederland met vorst en/of sneeuw te maken. In Zuid-Nederland daalde de temperatuur op sommige plaatsen tot wel -8°C. Veel telers die nog bieten moesten leveren hebben op of rond de kerstdagen hun bietenhopen met vorstbeschermende bekleding moeten afdekken. Op 21 januari 2015 werden de laatste bieten aan de fabriek in Dinteloord geleverd. Fabriek Vierverlaten had een week eerder, op 13 januari, de laatste bieten verwerkt.

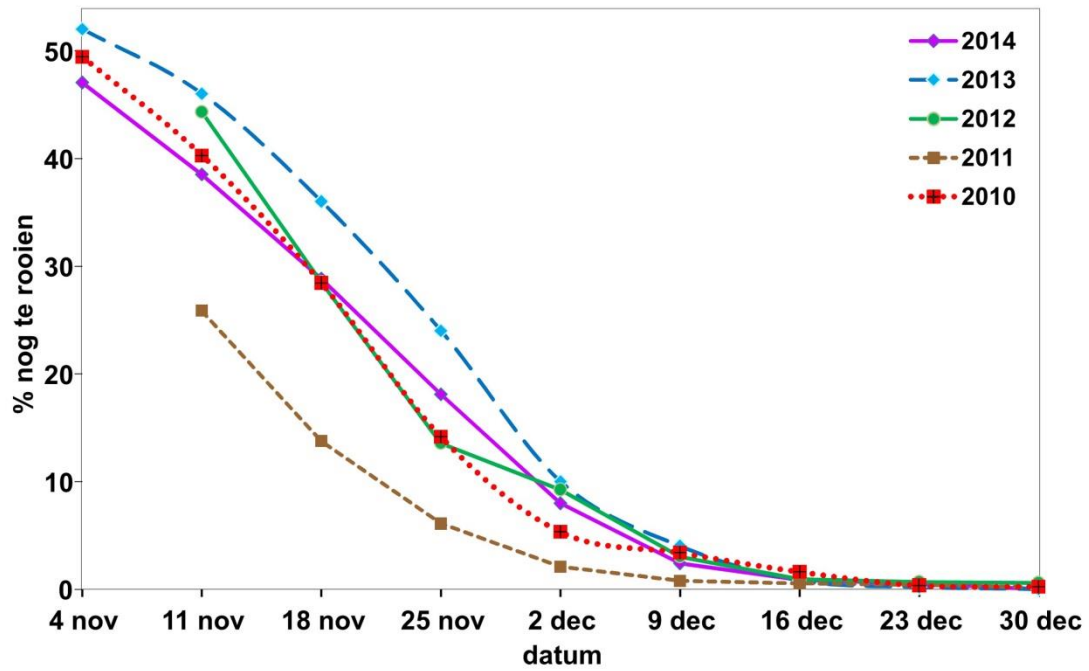
Enkele gegevens van het bietenjaar 2014:

fabrieksareaal (ha)	75.591
gemiddelde zaaidatum	26 maart
zaaiafstand in de rij (cm)	19,1
aandeel speciaal pillenzaad (%)	82
aantal planten per hectare	82.912
wortelopbrengst (t/ha)*	90,8
suikergehalte (%)	16,7
suikergewicht (t/ha)*	15,1
tarra (%)**	8,8
winbaarheidsindex (WIN)	91,2
totaal witsuiker Nederland (kton)	1.125

* Op basis van fabrieksareaal en geleverde bieten.

** Sinds 2012 exclusief koptarra.

De gegevens zijn afkomstig van Suiker Unie en de Unitip-registratie.

Figuur 3. Verloop van het percentage nog te rooien suikerbieten in november en december. Door de mooie herfst zijn alle bieten, op een enkele uitzondering na, mooi op tijd, onder goede omstandigheden geroid (2014).